

Riktlinjer för serveringstillstånd, öl klass II, tobaksförsäljning och handel med receptfria läkemedel, samt tillsyn

Innehållsförteckning

Alkohollagen – en skyddslag	2
Kommunens ansvar	2
Kommunala riktlinjer	2
1. När behövs ett serveringstillstånd?	2
2. Olika typer av serveringstillstånd.....	2
3. Ansökan och handläggning	3
4. Kriterier för tillståndsgivning.....	4
4.1 Sökandens lämplighet	4
4.2 Kunskapsprov i alkohollagstiftningen.....	4
4.3 Serveringsställets utformning och lämplighet.....	4
4.4 Alkoholpolitisk bedömning olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl	5
5. Serveringstid.....	5
6. Tillfälliga tillstånd till allmänheten	6
7. Serveringstillstånd till slutna sällskap	6
8. Provsbakningstillstånd	7
9. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd.....	8
10. Tillsyn enligt alkohollagen.....	8
10.1 Yttre tillsyn.....	8
10.2 Inre tillsyn	8
10.3 Samordnad tillsyn.....	8
10.4 Förebyggande tillsyn	8
10.5 Ansvarsfull alkoholservering	9
10.6 Krogar mot knark	9
11. Kommunens sanktionsmöjligheter	9
12. Överklagande	10
13. Avgifter	10
14. Försäljning och servering av folköl.....	10
15. Försäljning av tobaksvaror	11
16. Försäljning receptfria läkemedel.....	11

Alkohollagen – en skyddslag

Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av det främsta och mest grundläggande politiska instrumentet för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet. Alkohollagen finns för att begränsa alkoholens skadeverkningar. Skyddet för människors hälsa ska gå före företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsyn.

Kommunens ansvar

En viktig förutsättning för den restriktiva alkoholpolitiken och skyddet för folkhälsan är att samhället har en effektiv kontroll av att lagar och regler följs. Kommunerna har huvudansvaret för att utreda och besluta om tillstånd för alkoholservering samt för att vidta administrativa åtgärder, såsom t.ex. att utfärda erinran, varning eller återkalla tillstånd vid behov. Kommunen och polismyndigheten ansvarar för den direkta tillsynen när det gäller alkoholservering i kommunen liksom av detaljhandel med öl klass II.

Kommunala riktlinjer

Kommunen ska ha tydliga och aktuella riktlinjer som redogör för vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt redogöra för vilken hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövningen. Syftet med riktlinjerna är att skapa en förutsägbarhet för den som planerar en etablering. Riktlinjerna ska också skapa likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd.

1. När behövs ett serveringstillstånd?

Servering av starköl, vin, sprit och andra jästa alkoholdrycker får endast ske om tillstånd har meddelats enligt alkohollagens bestämmelser. Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen

- ✓ avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer
- ✓ sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna samt
- ✓ äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker

OBS! Samtliga punkter måste vara uppfyllda för att servering ska kunna ske utan tillstånd.

2. Olika typer av serveringstillstånd

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller till slutet sällskap. Tillståndet kan avse hela året, viss del av året, enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod. Ett serveringstillstånd kan avse servering av starköl, vin, sprit eller andra jästa alkoholdrycker.

3. Ansökan och handläggning

Kommunfullmäktige ger uppdraget till en nämnd som ska ansvara för handläggningen av serveringstillstånd.

Ansökan om tillstånd inlämnas skriftligen till kommunen där serveringstället är beläget.

Ett tillståndsärende kan inte avgöras förrän ansökningshandlingarna är kompletta och ansökningsavgiften är inbetald.

Enligt alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Beslut om serveringstillstånd fattas enligt kommunens delegationsordning. Handläggningstiden är varierande beroende på vilken typ av tillstånd ansökan gäller.

Vid en prövning av serveringstillstånd inhämtar kommunen yttranden från andra myndigheter. Exempel på remissinstanser är polismyndigheten, skatteverket, kronofogdemyndigheten, miljö- och byggnämnden, samt räddningstjänsten.

Riktlinjer

- ✘ Ansökningar om tillfällig servering till slutna sällskap ska lämnas till kommunen senast två veckor innan arrangemanget ska äga rum. Handläggningstiden beräknas normalt till max två veckor.
- ✘ Alla övriga ansökningar om serveringstillstånd ska lämnas senast tre månader innan sökanden önskar att tillståndet ska börja gälla. Handläggningstiden beräknas normalt sett till max tre månader.
- ✘ Anmälan om serveringslokal vid cateringstillstånd ska lämnas senast en vecka innan serveringen ska äga rum.
- ✘ Anmälan om provsmakning för tillståndshavare med stadigvarande tillstånd ska lämnas senast en vecka innan serveringen ska äga rum.
- ✘ Vid prövning av alla stadigvarande serveringstillstånd inhämtas yttrande från polismyndighet, miljö- och byggnämnden, skatteverket, kronofogdemyndigheten, samt räddningstjänsten. Exempel på uppgifter som efterfrågas är om sökanden finns registrerad i polisens belastningsregister, om sökanden eller dess bolag har betalningsanmärkningar, om det föreligger risk för störningar till närboende, om serveringslokalen är godkänd av räddningstjänsten med mera. Stor vikt läggs vid remissinstansernas uppgifter och bedömningar.
- ✘ Vid prövning av övriga serveringstillstånd görs individuella bedömningar kring vilka remissinstanser som behöver tillfrågas. Stor vikt läggs vid aktuella remissinstansers uppgifter och bedömningar.
- ✘ Tillståndsansökan avslås om alkohollagens regler eller de kriterier som anges i föreliggande riktlinjer för serveringstillstånd inte är uppfyllda.

4. Kriterier för tillståndsgivning

För att erhålla ett serveringstillstånd ska sökanden uppfylla kraven i alkohollagen och föreliggande riktlinjer för serveringstillstånd. Vid tillståndsprövningen görs dels en lämplighetsprövning och dels en alkoholpolitisk bedömning.

4.1 Sökandens lämplighet

Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. Sökanden ska visa att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp enligt alkohollagen.

En prövning görs även mot de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, exempelvis verkställande direktör och styrelseledamöter. Sökanden ska också, genom att avlägga ett prov, visa att han eller hon har de kunskaper som krävs för att på ett lagstadgad sätt utöva serveringsverksamheten.

Tillståndsmyndigheten prövar bland annat

- ✓ Att sökanden har kunskaper i alkohollagstiftningen
- ✓ Att serveringsverksamheten har finansierats på ett godtagbart sätt
- ✓ Att sökandens bakgrund inte är olämplig, t.ex. genom tidigare brottslig belastning eller ekonomisk misskötsamhet

4.2 Kunskapsprov i alkohollagstiftningen

En förutsättning för att kunna beviljas serveringstillstånd är att de personer som har betydande inflytande i serveringsrörelsen har tillräckliga kunskaper i alkohollagen. Den som söker serveringstillstånd ska därför som huvudregel avlägga ett kunskapsprov i den kommun som handlägger ansökan.

Om man inte godkänns på provet är detta grund för att avslå ansökan om serveringstillstånd.

Riktlinjer

- ✘ Efter att ansökan om serveringstillstånd kommit in till kommunen avgör handläggaren vilken eller vilka personer i den sökande organisationen som behöver göra provet eller om undantag från provskyldigheten föreligger
- ✘ Kunskapsprov genomförs på dator med handläggaren på avtalat tid

4.3 Serveringsställets utformning och lämplighet

Vid en tillståndsprövning görs en bedömning av serveringsställets lämplighet för servering av alkoholdrycker. I prövningen granskas serveringsställets utformning och matutbud. Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme. Lokalen ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter med normalt sett både förrätter, varmrätter och desserter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare maträtter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalernas storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering. Tillfälligt tillstånd till allmänheten samt tillstånd till slutna sällskap får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. All livsmedelshantering ska ha registrerats hos miljö- och byggnämnden.

Vid tillstånd för provsmakning eller tillstånd för servering av starköl och vin i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning ställs inget krav på matsservering.

Serveringstillstånd kan beviljas för uteservering då den är anlagd i direkt anslutning till befintligt serveringsställe med serveringstillstånd. Uteserveringen ska vara ett klart avgränsat område och serveringspersonal ska kunna överblicka området så att en betryggande tillsyn kan ske.

4.4 Alkoholpolitisk bedömning olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Vid varje tillståndsprövning ska en bedömning kring alkoholpolitiska olägenheter göras. Mycket stor vikt fästes vid polismyndighetens, miljö- och byggnämndens och kommunens bedömningar gällande risk för alkoholpolitiska olägenheter. Om det sökta tillståndet kan befaras orsaka alkoholpolitiska olägenheter, utifrån kriterier som här uppställs, kan ansökan om serveringstillstånd avslås, även om sökanden uppfyller övriga krav.

Riktlinjer

- ✘ Tillstånd beviljas normalt sett ej till serveringsställen som är belägna i känsliga områden i kommunen där olägenheter kan uppstå.
- ✘ Serveringsställe med tillstånd får inte heller vara beläget i område med känd missbruksproblematik eller i utpräglade bostadsområden.
- ✘ Ett serveringstillstånd får inte orsaka, eller bedömas orsaka, oacceptabla störningar för dem som bor i området.
- ✘ I all tillståndsprövning ska barn och ungdomsperspektivet vägas in. Miljöer eller arrangemang där ungdomar utgör den dominerande gruppen ska hållas drogfria och serveringstillstånd ska endast undantagsvis beviljas.
- ✘ Serveringstillstånd beviljas ej till verksamheter med sexklubbsinriktning eller då spelverksamhet är ett dominerande inslag i restaurangens verksamhet. Tillstånd medges ej heller då serveringsstället är uttalat drogliberalt, främlingsfientligt/rasistiskt eller antidemokratiskt.

5. Serveringstid

Vid tillståndsprövningen görs en bedömning av vilka serveringstider som ska gälla för servering av alkoholdrycker. Om inte annat beslut fattas får alkoholservering påbörjas tidigast klockan 11.00 och ska avslutas senast klockan 01.00. Vid bestämmande av vilka serveringstider som kan tillåtas skall i varje enskilt fall bedömas riskerna för att olägenheter och ordningsstörningar kan uppstå. Polismyndighetens och miljö- och byggnämndens yttrande och inställning beaktas särskilt. Serveringsstället ska vara utrymt 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Riktlinjer

- ✘ Normal serveringstid i kommunerna är 11.00 – 01.00
- ✘ Vid nöjesinriktade serveringsställen med dans kan serveringstid fram till klockan 02.00 beviljas
- ✘ Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska yttrande från polismyndighet samt miljö- och byggnämnden om befarade ordningsstörningar, risk för störning av närboende med mera, tillmätas stor betydelse. I denna bedömning ska även restaurangens inriktning vägas in
- ✘ Vid beviljande av serveringstillstånd efter klockan 01.00 kan villkor om extra antal förordnade ordningsvakter ställas
- ✘ Serverings- och bärpersonal som arbetar i verksamhet med serveringstid efter klockan 01.00 ska ha genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholservering

6. Tillfälliga tillstånd till allmänheten

Tillfälligt tillstånd till allmänheten får ges om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Samma krav på sökandens lämplighet som tidigare nämnts gäller såväl vid ett tillfälligt tillstånd som vid ett stadigvarande serveringstillstånd.

Riktlinjer

- ✘ Vid tillfällig servering till allmänheten beviljas normalt sett endast tillstånd för servering av starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker. Undantag för spritdrycker i samband med måltider; vid julbord och midsommar. Tillfälligt tillstånd till allmänheten beviljas endast om serveringen ingår som en mindre del i ett seriöst större arrangemang.
- ✘ Tillstånd beviljas inte till evenemang som vänder sig till en ung publik eller som har en utpräglad dryckesinriktad karaktär.
- ✘ Sökanden ska ha rätt att disponera markytan/lokalen.
- ✘ Lagad mat ska tillhandahållas och miljö- och byggnämndens krav på livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
- ✘ Serveringen ska bedrivas på en avgränsad serveringsyta med lämpligt antal sittplatser och acceptabla avgränsningar mot omgivningen.
- ✘ Betyggande tillsyn över serveringen ska ske och om krav på förordnade ordningsvakter ställs ska dessa följas.
- ✘ Serveringen ska normalt avslutas senast klockan 01.00 om inte annat beslut har fattats.

7. Serveringstillstånd till slutna sällskap

Serveringstillstånd kan meddelas för servering i företag, förening eller annat slutet sällskap. För att det ska kunna vara fråga om ett slutet sällskap krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Medlemskap ska inte kunna lösas i entrén eller på annat ställe samma dag.

Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse eller ett annat innehållsmässigt samband mellan medlemmarna. Tillstånd till slutna sällskap får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Ett serveringstillstånd kan vara stadigvarande eller tillfälligt. Ett stadigvarande tillstånd kan vara en så kallad klubb rättighet, det vill säga tillstånd för visst sällskap som förening, företag eller personalgrupp, eller en så kallad festvårings rättighet, det vill säga ett tillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till olika slutna sällskap.

Den som bedriver cateringverksamhet kan också ansöka om ett stadigvarande tillstånd till slutna sällskap. Den lokal där serveringen äger rum ska för varje tillfälle anmälas och godkännas av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet och önskar ett stadigvarande tillstånd till slutna sällskap ska ha ett eget kök för tillredning av mat. Ett tillfälligt tillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod.

Skatteverkets regler ska följas.

Riktlinjer

- * Tillstånd ges inte till klubbar med klar ungdomsanknytning och/eller där stor andel av medlemmarna är ungdomar, upp till 25 år.

8. Provs makningstillstånd

Den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som producerats på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att efter anmälan till kommunen erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna. Om ett stadigvarande tillstånd saknas kan tillverkaren enligt ovan ansöka om ett särskilt tillstånd för provsmakning.

Annordnande av provsmakning av sprit, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid ett tillfälligt arrangemang till allmänheten är tillåtet under förutsättning att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum. Tillståndshavaren ska innan arrangemanget göra en anmälan till kommunen.

Partihandlare som vill anordna provsmakning av sprit, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid ett tillfälligt arrangemang till allmänheten kan ansöka om ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som kommer att erjudas.

Regler för provsmakning innebär att du serverar små mängder av olika produkter för att ge deltagarna en uppfattning om kvalitet och smak. Vid provsmakning behöver du inte servera mat. Här är Systembolagets modell för provning, som kan vara till hjälp när du ska bestämma mängd alkohol vid din provning.

	Antal prov	Volym per prov (cl)	Maximal total mängd per person (cl)
Vin	4	5	20
Öl	6	8	48
Spritdryck	4	2	8

9. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

En kommun kan i samband med meddelande av serveringstillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Exempel på villkor kan vara att ordningsvakter ska finnas, att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering, vilka serveringstider som ska gälla, utbildning av personal i ansvarsfull alkoholservering vid sen serveringstid mm.

10. Tillsyn enligt alkohollagen

Tillsynen är ett viktigt led i alkoholpolitiken och en väsentlig del av kommunens förebyggande arbete för att motverka de sociala skadeverkningar som alkoholkonsumtion kan ge upphov till.

Statens Folkhälsoinstitut är den centrala tillsynsmyndighet som är vägledande vid tillämpningen av lagen. Länsstyrelsen är den regionala myndighet som kan ge kommunen vägledning men också utövar tillsyn över dess verksamhet.

Kommunen och polismyndigheten ansvarar för den direkta tillsynen av restaurangerna. Tillsyn av serveringsställen har dels ett förebyggande och dels ett korrigerande syfte. Tillsyn delas normalt sett in i yttre tillsyn, inre tillsyn och samordnad tillsyn. Därutöver tillkommer ett förebyggande tillsynsarbete. Tillsynsarbetet kan leda fram till utredning gällande olika former av sanktionsåtgärder.

10.1 Yttre tillsyn

Vid yttre tillsyn görs tillsynsbesök på restauranger under pågående verksamhet där fokus ligger på hur verksamheten bedrivs med tanke på ordning och nykterhet, att servering inte sker till minderåriga och/eller märkbart påverkade personer, förekomst av mat och att serveringsansvarig person finns på plats. Vid yttre tillsyn kontrolleras också att försäljningen sker i enlighet med tillståndet avseende t.ex. vilka slag av alkoholdrycker som säljs, om servering sker till allmänhet eller till slutet sällskap, serveringslokalerna, köket, matutbudet, serveringstiderna med mera.

10.2 Inre tillsyn

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Granskning sker ofta med hjälp av andra myndigheter såsom t.ex. polisen, skatteverket och kronofogden. Inre tillsynsarbete innefattar också granskning av restaurangrapporter och marknadsföring.

10.3 Samordnad tillsyn

En samordnad tillsyn är ett fördjupat tillsynsarbete där flera myndigheter samarbetar och tillsammans gör tillsynsbesök på restauranger. Syftet med tillsynen är att se till att restaurangverksamheten bedrivs enligt gällande lagar och bestämmelser och att branschens aktörer kan konkurrera på lika villkor.

10.4 Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med att sprida kunskaper om hur alkohollagen ska omsättas i det praktiska arbetet på serveringsstället. Med en fortlöpande dialog mellan kommunen och tillståndshavaren kan eventuella brister omedelbart rättas till.

Förebyggande tillsyn innefattar också t.ex. information och medverkan till utbildningar i ansvarsfull alkoholservice.

10.5 Ansvarsfull alkoholservice

Arbetsmetoden ansvarsfull alkoholservice är ett arbetssätt som syftar till en minskning av alkoholrelaterade våldsbrott i krog och nöjesliv.

Metoden ansvarsfull alkoholservice vilar på tre ben:

- ✓ samverkan mellan restaurangbranschen, kommunen och polisen,
- ✓ utbildning i ansvarsfull alkoholservice, samt
- ✓ tillsynsarbete.

10.6 Krogar mot knark

Arbetsmetoden krogar mot knark syftar till att minska narkotikabruk på krogen.

Metoden krogar mot knark innebär:

- ✓ samverkan mellan krogar, polismyndigheten och kommunen.
- ✓ utbildning i krogar mot knark
- ✓ tillsynsarbete

Riktlinjer

- ✗ Alla serveringsställen med serveringstillstånd till allmänheten ska få minst ett tillsynsbesök per år.
- ✗ Nöjesinriktade serveringsställen ska få minst två tillsynsbesök per år.
- ✗ Vid inkomna anmälningar mot restauranger ska tillsynsbesök göras.
- ✗ Samordnad tillsyn ska ske minst en gång per år.
- ✗ Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten, såsom t.ex. festivaler, ska tillsynsbesök göras.
- ✗ Inre tillsynsarbete sker kontinuerligt under varje år efter behov.
- ✗ Individuella bedömningar och prioriteringar kring behov av tillsyn görs löpande under året, vilket innebär att olika serveringsställen kan få olika antal tillsynsbesök, beroende på verksamhetens art eller inkomna uppgifter av betydelse för tillståndet.
- ✗ Handläggaren ska arbeta för att krögare och personal som arbetar med service av alkoholdrycker genomgår utbildning i ansvarsfull alkoholservice.

11. Kommunens sanktionsmöjligheter

Kommunen har huvudansvaret för den fortlöpande tillsynen av verksamheter med serveringstillstånd och är den myndighet som kan vidta sanktionsåtgärder.

Kommunen har skyldighet att ingripa när verksamheter med tillstånd ej längre uppfyller kraven på lämplighet eller bryter mot bestämmelser i alkohollagen. Administrativa ingripanden är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår.

En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, en varning eller återkalla tillståndet om denne inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande eller bryter mot alkoholagens bestämmelser.

12. Överklagande

Beslut enligt alkohollagen gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet. Detta avser såväl ansöknings- som åtgärdsärenden. Kommunens beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten av den som berörs av beslutet. Överklagandet ska lämnas till kommunen senast tre veckor från den dag beslutet delgavs.

13. Avgifter

Kommunen har enligt alkohollagen rätt att ta ut avgifter för provningen samt tillsynen av den som har ett serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen.

Riktlinjer

- ✦ Prövningsavgifterna i kommun är beräknade enligt självkostnadsprincipen, det vill säga motsvarar kommunens kostnad för att tillhandahålla tjänsten och bygger på tidsåtgång och timkostnad.
- ✦ Tillsynsavgifterna i kommunen för alla med stadigvarande serveringstillstånd är uppdelade i en grundavgift enligt tillståndshavarens öppettider och en omsättningsavgift.

14. Försäljning och servering av folköl

Folköl är en alkoholdryck som har en alkoholhalt överstigande 2,25 men inte 3,5 volymprocent. Detaljhandel med folköl är tillåten om näringsidkaren har anmält verksamheten hos den kommun där försäljningen ska ske. Försäljning får inte påbörjas innan anmälan har gjorts.

Förutsättningen för detaljhandel med folköl är att butiken även har ett brett sortiment av matvaror. Enbart ett så kallat kiosksortiment och/eller någon enstaka matvara uppfyller inte kravet. Lokalen måste vara godkänd av miljö- & byggnämnden som stadigvarande livsmedelslokal för hantering av matvaror. Servering av folköl är tillåten om verksamheten bedrivs i en lokal som är registrerad som ovan och lagad/tillredd mat serveras.

Den som bedriver försäljning av folköl ska utöva särskild egenkontroll över försäljningen och svara för att personalen har nödvändiga kunskaper som gäller vid försäljning av folköl. Egenkontrollprogrammet ska vara skriftligt.

Kommunen får ta ut en årlig tillsynsavgift av dem som säljer eller serverar folköl. Kommunen och polismyndigheten är tillsynsmyndigheter över folkölsförsäljningen. Om inte alkohollagens regler följs kan kommunen utfärda förbud av folkölsförsäljning i sex månader. Om regelbrottet upprepas eller anses allvarligt kan kommunen förbjuda försäljning i tolv månader. Om förbud anses vara en alltför ingripande åtgärd kan istället en varning meddelas.

Riktlinjer

- ✘ Handläggaren upprättar register över dem som säljer och serverar folköl i kommunen samt tar emot anmälningar.
- ✘ Egenkontrollprogram ska skickas in till kommunens handläggare i samband med registrering av ny verksamhet.
- ✘ Butiker med folkölsförsäljning ska få minst ett tillsynsbesök per år.

15. Försäljning av tobaksvaror

En tobaksvara är en produkt som innehåller tobak och som är avsedd att rökas, snusas, sugas på eller tuggas. Exempel på tobaksvaror är cigaretter, cigarrer, cigarromslag, cigariller, pip- och rulltobak, portionstobak, råttobak och tobak till vattenpipa. Tobaksförsäljning är tillåten om näringsidkaren har anmält verksamheten hos den kommun där försäljningen ska ske. Försäljning får inte påbörjas innan anmälan gjorts.

Till anmälan ska bifogas ett egenkontrollprogram som beskriver de rutiner och arbetsätt försäljningsstället har för att följa tobakslagens regler. Egenkontrollprogrammet ska vara skriftligt.

Om uppgifterna ändras ska det anmälas till kommunen utan dröjsmål.

Kommunen får ta ut en årlig tillsynsavgift av dem som säljer tobaksvaror. Kommunen och polismyndigheten ansvarar för omedelbar tillsyn över handel med tobaksvaror inom kommunen.

Riktlinjer

- ✘ Handläggaren upprättar register över de som säljer tobaksvaror i kommunen, samt tar emot anmälningar.
- ✘ Egenkontrollprogram ska skickas in till kommunens handläggare i samband med registrering av ny verksamhet.
- ✘ Butiken som säljer tobaksvaror ska få minst ett tillsynsbesök per år.

16. Försäljning receptfria läkemedel

I begreppet receptfria läkemedel inryms även nikotinläkemedel. Försäljning av receptfria läkemedel sker i detaljhandel till konsument på andra försäljningsställen än öppenvårdsapotek. De läkemedel som säljs är receptfria humanläkemedel som inte har föreskrivits och som uppfyller vissa kriterier, nämligen att det är lämpligt för egenvård och att allvarliga biverkningar är sällsynta.

Detaljhandel med receptfria läkemedel ska anmälas till läkemedelsverket. Verksamheten får inte påbörjas innan anmälan gjorts till dem. Till anmälan ska finnas ett egenkontrollprogram. Egenkontrollprogrammet ska vara skriftligt. Läkemedelsverket underrättar kommunen om inkomna anmälningar och kommunen har den lokala kontrollen över lagens efterlevnad.

Kommunen har inga sanktionsmöjligheter, utan ska rapportera till läkemedelsverket vid konstaterade brister.

Kommunen får ta ut en årlig tillsynsavgift från de som anmält handel med receptfria läkemedel.

Riktlinjer

- ✘ Handläggaren upprättar register över dem som anmält handel med receptfria läkemedel i kommunen.
- ✘ Handläggaren rapporterar till läkemedelsverket konstaterade brister vid kommunens tillsyn.
- ✘ Detaljhandlare som anmält försäljning av receptfria läkemedel ska få minst ett tillsynsbesök per år.